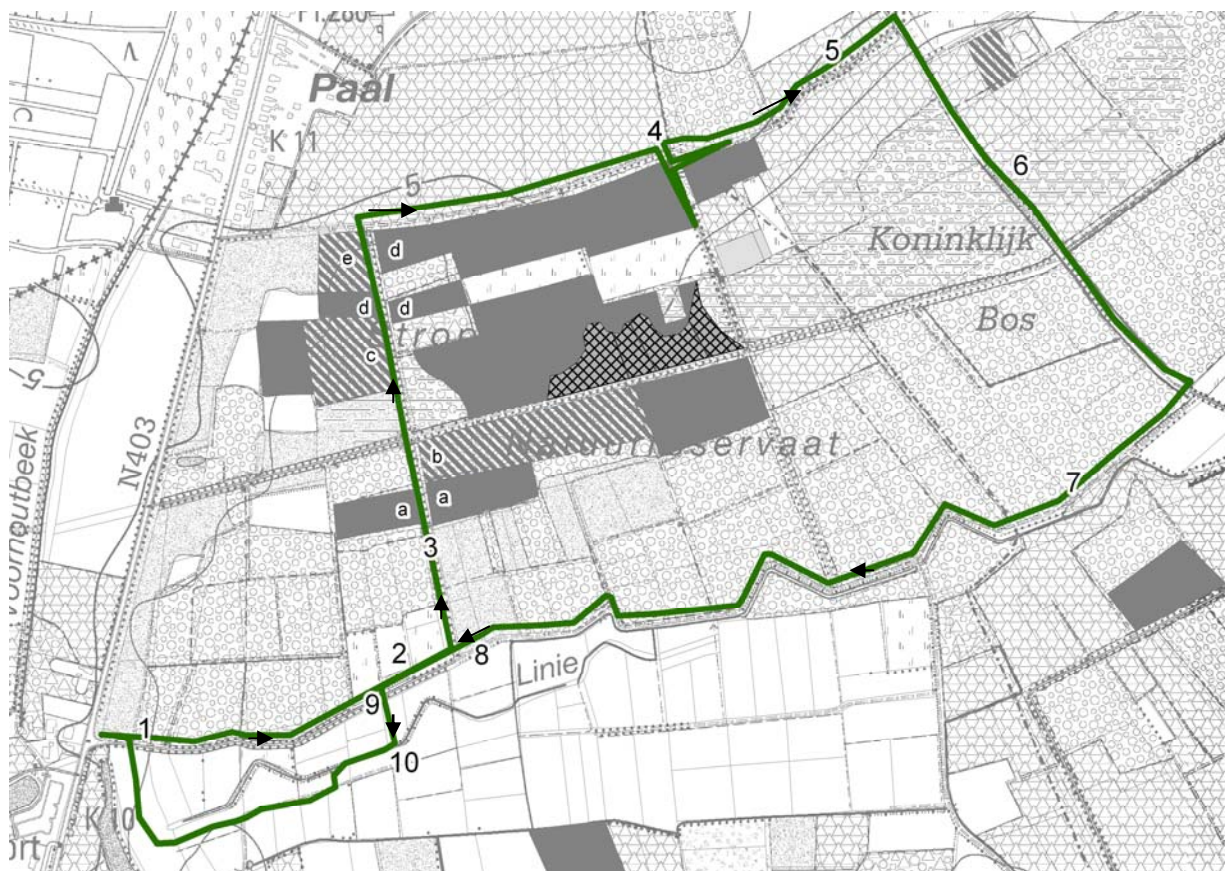

Familiehappening Stropersbos 30 september 2007

Welkom in het Stropersbos,

We hebben voor u een individuele wandeling uitgestippeld van een 4-tal kilometer. Ze staat aangeduid met oranje pijltjes. Op verschillende plaatsen hebben we een stopplaats voorzien, deze zijn aangeduid met nummertjes. Hieronder vindt u wat uitleg over het project bij elke plaats en een kaartje waarop u zich kan oriënteren.

1 Inleiding

Vroeger was het Stropersbos een lappendeken van waardevolle elzenbroekbossen, heidevelden en heischrale graslanden, habitatten die ondertussen in Europa behoorlijk zeldzaam zijn. In de loop der jaren verschenen in het Stropersbos naaldhoutaanplanten, akkers en monotone graslanden die de waardevolle biotopen verdrongen. Hierdoor zijn de overblijvende waardevolle habitatten sterk versnipperd en heel wat van deze relictten bevinden zich bovendien in een niet zo beste natuurlijke toestand.

Het uitgestrekte landschap, waar het Stropersbos deel van uitmaakte, behoort weliswaar tot het verleden. Maar op een aantal uitgekende plaatsen wil dit project dit landschap van weleer in ere herstellen. Het streefbeeld is een afwisselend landschap

waar boskernen, lichtrijke open plekken, struwelen, graslanden,... naadloos in elkaar overvloeien. De typische habitatten willen we opnieuw de kans geven om zich optimaal te ontwikkelen. Als het gebied aan zijn lot zou worden overgelaten, zijn de waardevolle elzenbroekbossen en heidevegetaties gedoemd om op termijn te verdwijnen. Eenmalige ingrepen zijn dus nodig om opnieuw een gezonde uitgangssituatie te creëren, die bij de vroegere natuurlijke toestand aansluit.

Bij de uitwerking van de maatregelen werd niet over één nacht ijs gegaan. Aan de geplande werken ging heel wat onderzoek vooraf. De gekozen maatregelen hieruit beogen een maximum effect voor de natuur en een minimum aan overlast voor de omwonenden.

Tijdens het voorafgaand onderzoek werden verschillende deelgebieden afgebakend met aanduiding van de na te streven vegetatie. Op basis van modellen, oude kaarten, grondige vegetatieopnames, luchtfoto's en grondgebruik werd de vroegere vegetatie opgespoord en werden de kansen ingeschat om deze vegetaties er opnieuw te ontwikkelen. De overzichtskaart geeft je alvast een eerste indruk hoe het landschap er in Stropersbos in de toekomst zal uitzien en waar de verschillende vegetaties zich kunnen ontwikkelen.

2. Vleermuizen

Hier in het oude boshuis zal de zolder worden ingericht voor vleermuizen. Straks zullen we hier afslaan naar het zuidelijk begrazingsblok, maar nu lopen we nog even rechtdoor tot de volgende bosweg links.

3. Noordelijk begrazingsblok

Een van de eenmalige inrichtingsmaatregelen, die zullen worden uitgevoerd, is het kappen van bomen. De percelen worden gekapt op verschillende manieren en om verschillende redenen. Eén ervan is het herstellen van heide en heischrale graslanden, hierover straks meer. Vanaf dit punt op het pad tot aan de Braemstraat zullen we links en rechts de percelen aanduiden waarop bomen zullen worden gekapt. De gekleurde gele en groene kaartjes komen overeen met de percelen aangeduid op de kaart, los bij deze bundel. Vanaf dit punt zal u in de toekomst het noordelijk begrazingsblok binnen kunnen via een klaphekje. Het streefbeeld voor deze zone is een heischrale wastine met boskernen.

Kaalkappen

In het verleden werden in het Stropersbos heel wat percelen aangeplant met grove den of andere uitheemse boomsoorten. Op deze percelen komen nauwelijks andere soorten voor. Sommige van deze percelen hebben nochtans aardige potenties voor heideontwikkeling. Door vernatting zou de grove den wel afsterven en omvallen, maar dit is onvoldoende om de heide opnieuw tot leven te wekken. Daarom worden deze percelen volledig gekapt. Ook andere percelen met uitheemse boomsoorten worden volledig kaalgekapt, zodat zich later spontaan bos of heide kan ontwikkelen. Dit kaalkappen vindt niet overal plaats, maar enkel op vooraf zorgvuldig geselecteerde percelen.

Selectieve kap

Op andere plaatsen worden de bomen geroid, die in het Stropersbos eigenlijk niet thuis horen. Soms gaat het hierbij om het verwijderen van alle bomen (kaalkap), soms worden enkel de vreemde boomsoorten zoals Amerikaanse vogelkers, lork, Amerikaanse eik,... geroid. Door dit selectief dunnen kan het bos zich opnieuw spontaan ontwikkelen tot een waardevol structuurrijk bos.

- a. kaalkappen van een perceel met veel grove den en weinig ondergroei.
- b. hier worden de zomereiken gekapt, die op rijen op de ruggen werden aangeplant.
- c. de lork en Amerikaanse vogelkers worden op dit perceel selectief gekapt
- d. percelen met vooral grove den
- e. selectieve kap van Amerikaanse vogelkers

4. Heide

Op dit moment is er hier al een begrazingsblok ingericht. Normaal gezien is dit blok niet toegankelijk voor wandelaars, maar vandaag kan u er een kijkje nemen. In dit begrazingsblok heeft zich op verschillende plaatsen al heide ontwikkeld, het geeft al een beetje een beeld van het landschap dat hier na alle eenmalige inrichtingsmaatregelen kan ontstaan. Het nieuwe noordelijke begrazingsblok zal wel toegankelijk zijn voor wandelaars.

Hier in het noorden van het Stropersbos maakt heide een goede kans om er, mits de juiste omstandigheden, opnieuw spontaan te groeien. Heidezaad kan zich namelijk vele tientallen jaren in de bodem schuilhouden tot de omgeving het weer toelaat om te ontkiemen. De naaldhoutbossen maken dit nu echter onmogelijk. De dikke strooisellaag verhindert de kieming van de heidezaden. Daarom worden de bomen er gekapt en het strooisel weggenomen zodat enkel de zandige bodem overblijft (de gele percelen met een bruine rand). Zo ontstaat een ideale situatie voor de ontwikkeling van heide en heischrale graslanden. Bij deze ingreep ontstaat een mozaïeklandschap met kleine boskernen die geleidelijk overgaan in de open vlakte. Het beheer zal bestaan uit maaien en begrazing, voornamelijk met schapen.

Ontstronken

De boomstronken, die na het rooien van de bomen achterblijven, verhinderen een vlotte verwijdering van de strooisellaag nadien. Ook bij het maaien zijn deze stronken hinderlijk. Daarom wordt het bovenste deel van de stonk dat boven de bodem uitsteekt, weggenomen. Het ondergrondse deel mag blijven zitten.

Strooisel afschrappen

De dikke strooisellaag, vaak afkomstig van de naaldbomen, verhindert het nog levenskrachtig heidezaad in de bodem om te kiemen. Bovendien bevat dit strooisel veel voedingsstoffen, terwijl heide en heischrale graslanden juist heel weinig voedsel verkiezen. Om heide te laten groeien en bloeien, moet de zandige bodem, die net onder de strooisellaag ligt, weer aan de oppervlakte komen. Daarom wordt het strooisel voorzichtig weggenomen zodat de zandige bodem opnieuw dagzoomt, precies zoals heide en heischrale graslanden het graag hebben.

Ten noorden van de Linie zijn er heel wat plaatsen met een grote potentie voor heide. Ten zuiden van de Linie zijn de kansen kleiner en wordt het strooisel enkel verwijderd op die plaatsen waar heide ook daadwerkelijk een kans maakt.

5. Droog tot vochtig gemengd bos

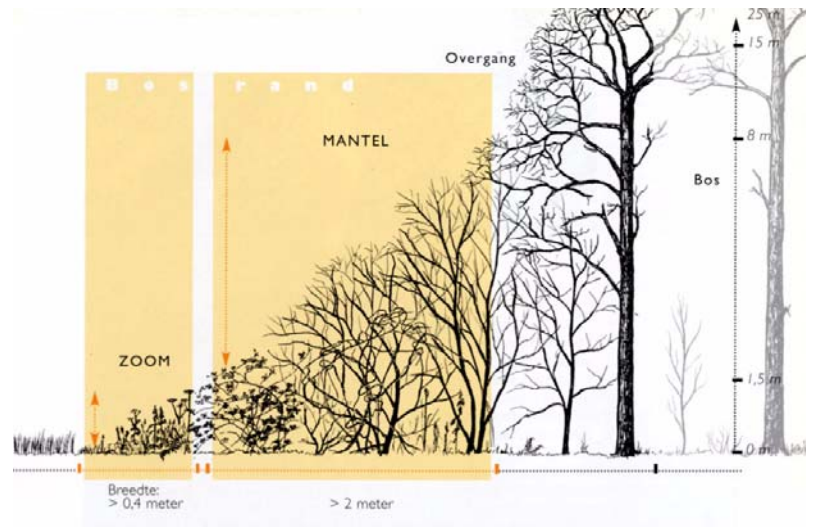
Vooraf in het zuidoosten van het Stroperbos, maar ook hier in het noordoosten (hier langs de rechterkant van de weg) zal er geen spontane bosvorming plaatsvinden door de vernatting. Ook zijn er weinig mogelijkheden voor heide. Hier zal tijdens het gewone beheer met actieve bosvorming een gevarieerd natuurlijk en gemengd bos ontstaan. Op geregelde tijdstippen zullen er op beperkte schaal dunningen en kappingen worden uitgevoerd, waarna de open plekken opnieuw spontaan kunnen verbossen. Zo zullen de eentonige naaldhoutaanplanten geleidelijk plaatsmaken voor een structuurrijk gemengd bos.

Lichtrijke bermen en bosranden

De overgangen tussen bos en open ruimte in het Stroperbos zijn vaak abrupt en scherp. Een geleidelijke overgang van grasland over struikgewas naar bomen (= mantelzoomvegetatie) is nochtans veel interessanter voor tal van planten en dieren (kleine zoogdieren, vlinders, insecten,...).

Een aangepast beheer zal zorgen voor de ontwikkeling van bosranden. Ook de bermen langs de wegen worden aangepakt. Door deze plaatselijk open te maken krijgen de bermen meer licht, zodat interessante vegetaties hier hun stek kunnen vinden. Dankzij een aangepast beheer (maaibeheer en hakhoutbeheer,...) van een zone van 5 m diep zal een lichtrijke berm ontstaan.

Langs een aantal wegen wordt een mantelzoomvegetatie (of een interne bosrand) gecreëerd. Tijdens de natuurontwikkelingswerken zullen de bomen, die heel dicht langs de weg staan, worden gekapt. Later kan dan ook verder van de weg een gevarieerde mantel en zoom ontstaan. Een hakhoutbeheer moet deze lichtrijke bermen in stand houden. Dit beheer zet om de paar jaar de bomen of struiken aan de grond af, waardoor zich aan de voet steeds nieuwe scheuten ontwikkelen. Dit verhindert dat de bomen of struiken hoog uitgroeien.

6. Permanent vochtig tot nat bos (spontane bosvorming)

Wie in het Stropersbos wandelt, merkt steevast de talrijke grachten en greppels, op nauwelijks enkele meters van elkaar. Daartussen liggen de rabatten of verhoogde kweekbeden. Omdat het gebied eigenlijk te nat was om naaldbomen aan te planten, werden greppels gegraven om het water af te voeren. De aarde uit deze greppels werd op de ruggen (rabatten) gegooid zodat de groeiplaats hoger en droger kwam te liggen. Hierop werden dan lange rijen bomen of struiken aangeplant. Door zandzakjes in de greppels te leggen, zal het water er langer worden opgehouden en zal het grote delen van het jaar zo goed als stil staan. Zo worden de rabatten geleidelijk aan minder hoog en zullen de greppels verlanden. Dit opent mooie perspectieven voor een grote variatie aan waardevolle watervegetaties.

Een ecohydrologische studie die werd uitgevoerd in 2002, gaf uitsluitel over de verdroging die in het gebied aan de gang is. Zowel in vergelijking met de 17de eeuw als met de situatie in het begin van de 20ste eeuw is het gebied nu veel droger. Daarom werd beslist om het grondwaterpeil naar het vroegere niveau terug te brengen. Een model berekende verschillende methoden en de impact ervan om deze vernatting uit te voeren. Naast de hierboven vermelde zandzakjes zullen op de Linie een aantal stuwen worden geplaatst. In plaats van één stuw zal er een cascade van vistrappen worden geïnstalleerd zodat vissen nog steeds kunnen migreren.

Elzenbroekbossen komen voor in vochtige, moerasachtige gebieden. Door de verdroging is dit type bos in het Stropersbos verdwenen. Hier en daar ziet u hier langs beide zijden van de weg hoe het elzenbroekbos zich toch nog staande houdt. Door het waterpeil met stuwen en dammetjes op het oude niveau te brengen, zullen deze elzenbroekbossen zich op veel plaatsen opnieuw spontaan ontwikkelen. Behalve het herstel voor het waterpeil zijn er hiervoor verder geen ingrijpende voorbereidende maatregelen nodig.

7. De Linie

De waterloop in het Stropersbos heeft een speciale vorm, ze is uitgegraven in het begin van de 18de eeuw. De Spanjaarden wilden de grens beschermen tegen de Nederlanders. De markies van Bedmar begon in 1701 met de aanleg van de Bedmar-linie, in het vooruitzicht van de nakende Spaanse opvolgingsoorlog (1702-1713). Daarbij maakte hij gebruik van de bestaande Spaanse fortjes en dijken, maar bouwde hij tevens nieuwe grote vierkante forten als steunpunten. In de regio Land van Waas zijn dat het Fort Sint-Jan, Bedmar en de Perel II, aangevuld met een aantal driehoekige forten: in Sint-Gillis-Waas fort Wrangel en in Kieldrecht de forten Verboom en Anthoniushoek. Aan de gebiedstoegang Fort Sint-Jan kan u de walgracht van het vroegere Fort Sint-Jan zien liggen. Het is privéterrein.

De forten worden met elkaar verbonden door linies die voorzien zijn van driehoekige uitsprongen, redans genaamd. Hier in het Stropersbos bevinden zich de best bewaarde. De weg loopt hier langs de Linie, de vorm is goed te zien. Hier en daar is de vorm wat beschadigd, tijdens de infrastructuurwerken zal de oorspronkelijke vorm worden hersteld. Op het bord wat verderop wordt wat meer uitleg gegeven over de vernattingmaatregelen.

8. spontane verbossing

Op dit perceeltje werd tot 3 jaar geleden nog aan akkerbouw gedaan. Het perceel mocht spontaan verbossen. Sindsdien zijn de elzen er massaal gegroeid. Alle bomen zijn ongeveer even groot en er is momenteel weinig variatie.

9. Bomenrijke wastine

Het zuidelijk begrazingsblok bestond voor een groot deel uit weilanden en akkers. Hierdoor is de bodem met voedingsstoffen aangerijkt en zijn de slaagkansen voor heideontwikkeling eerder gering. Daarom komt de nadruk hier te liggen op bosontwikkeling waarin grote grazers (paarden of runderen) zullen zorgen voor een natuurlijke dynamiek. De bomen die in het noorden worden gekapt, worden hier gecompenseerd.

De dieren krijgen binnen dit blok vrij spel, waardoor een gevarieerd vlekkenpatroon van bos en open ruimte zal ontstaan. Wanneer er geen begrazing zou plaatsvinden, zou er op de voormalige akkers snel een bos met weinig variatie ontstaan, zoals op het perceeltje bij nummer 9. Op dit ene perceel is dit waardevol, maar als het volledige begrazingsblok zo ontwikkelt duurt het lang voor hier opnieuw een gevarieerd bos ontstaat. De grote grazers hebben een voorkeur voor jonge boompjes en vooral voor de toppen ervan. De boompjes waarvan gegeten is, schieten niet recht omhoog maar vertakken hierdoor. Op sommige plekken zullen bomen zich niet kunnen vestigen en zullen er open plekken in het bos ontstaan.

Vanaf de gebiedstoegang zal tot hier aan het boshuis de weg zodanig worden verbeterd dat ook andersvaliden hier kunnen wandelen. Het klaphekje wordt vervangen door een klaphek dat toegankelijk is voor andersvaliden en vanaf hier wordt een knuppelpad aangelegd in het begrazingsblok tot aan de brug over de Linie. Over het hele gebied worden de wandelpaden trouwens verbeterd en worden hier en daar paden aangelegd voor ruiters en fietsers.

10. De wal

De Bedmarlinie herinnert aan de strijd tussen de Spanjaarden en de Nederlanders in de 18de eeuw. Het traject in het Stropersbos krijgt een opknapbeurt zodat de Linie er opnieuw haar oorspronkelijke loop kan volgen. De aarden wal wordt hier over een korte afstand hersteld en opengesteld voor bezoekers. Om volop te kunnen genieten van het uitzicht op de Linie, wordt de onmiddellijke omgeving als een open grasland beheerd. Het knuppelpad zal na deze brug verbreden en een uitzichtpunt vormen over het zuidelijke begrazingsblok, er zullen ook een aantal banken worden geplaatst. De wal zal toegankelijk zijn van op dit knuppelpad.

Binnen het zuidelijk begrazingsblok kan u de witte paaltjes en het wegje volgen. Zo komt u terug uit aan het vertrekpunt. Daar kan u terecht voor een drankje of meer informatie. Ook op www.stropersbos.be vindt u meer informatie.

Tot ziens in het Stropersbos!